

MITUT MASTI MÄNGE KOJU, KOOLI JA LASTEAEDA

Mängu kaudu õppimine on alushariduse lahutamatu osa. Toetamaks just mängu kaudu õppimist on Koolibri välja andnud neli algupärast õpemängu „Tähed mängu!“, „Numbrid mängu!“, „Loomamosaiik 1“ ja „Loomamosaiik 2“.

„Tähed mängu!“ ja „Numbrid mängu!“ autor, Kuessaare Pargi lasteaia pedagoog-metoodik Kristina Kalf on nende sünnilugu seletanud nii: „Mängude idee sai alguse igapäevatoöst koolieelikute rühmas. Minu viimase rühma kahekümne ühest lapsest kuusteist olid poisid. Ja selleks, et panna poisse midagi tegema, tuleb väga põnevaid asju välja mõelda, vastasel juhul nad lihtsalt keelduvad tegevuses kaasa löömast. Nii hakkasin ise mängu välja mõtlema. Rühma lastest said mängude esimesed testitjad, arvustajad ja heakskiitjad. Alguses tegin mängud lihtsalt arvutiga ja kuna need lastele meeldisid, soovitas toleagne lasteaia juhataja neid ka mõnele kirjastusele pakkuda. Jaatavat vastust ei tulnud kaua oodata.“

Tänaseks trükist ilmunud mängude teostamisel on kaasa löönud ka Kristiina Kalfi arvutigraafikust abi-kaasa Kaido Kalf.

Laiemat vajadust selliste mängude järele, nagu seda on „Tähed mängu!“ ja „Numbrid mängu!“, põhjendab 12-aastase pedagoogikogemusega Kristiina Kalf nii: „Lihtsatest eelkooliealiste mängudest tunnevad laste-

ga tegelevad inimesed tohutult suurt puudust. Iga-suguseid lauamänge on müügil, aga mitte selliseid lihtsaid, millega laste õppimist mängulisemaks, mitmekesisemaks ja põnevamaks muuta.“

„Tähed mängu!“ ja „Numbrid mängu!“ on mõeldud lastele alates nel-

jandast eluaastast. Mõlemasse komplekti kuulub 40 kaarti, mõlemad arendavad lapse mälu ja tähelepanu ning aitavad treenida käe

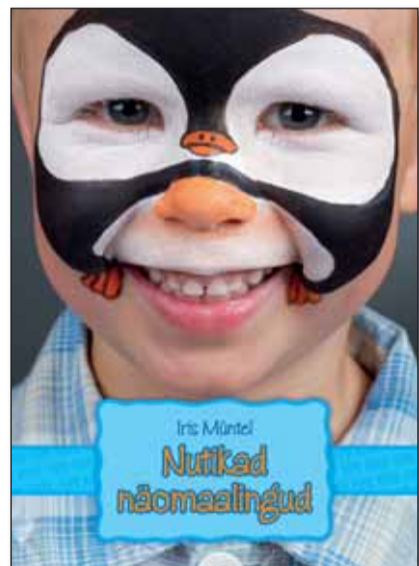
tutvustab numbreid ja tähti, jaotatuna värvuse järgi häälikugruppidesse, mis võimaldab selgeks saada kaas-, täis- ja sulghäälikud. „Tähed mängu!“ õpetab häälima, tutvustab tähti, sõnu ja kõõgilju, mida vaadeldes saab omakorda arutada nende värvuse ja kuju üle, kas nad kasvavad puu otsas, põõsal või peenral, kas neist saab moosi või salatit, kas nad on hapud, kibedad, magusad või mõrud. Võimalusi on palju, kõik sõltub konkreetse õpetaja ja laste soovidest, teadmistest, loovusest.

Loomamosaiigid omakorda on lapse jõukohased juba alates teisest eluaastast. Kumbki mäng sisaldab 80 kaarti, millest saab kokku panna 20 looma, abiks on seejuures kaartide taustavärv ja teadmine, et iga looma jaoks on komplektis neli kaarti: pea ja saba ja esijalad ja tagajalad. Mõlemat õpemängu saab kokku panna nagu tavalist mosaiki, aga mängida ka memoriini põhimõttel. Eriti vahvad pildid tulevad aga siis, kui rakendada loovust ja moodustada kaartidest vahvaid fantaasia-elukaid.

Uued algupärased õpemängud sobivad mängimiseks ühtviisi nii lasteaeda, kooli kui ka koju, ja enamgi veel – loomamosaiigid kinkimiseks kas või oma teist keelt rääkivale sõbrale, sest komplekti kuulub ka vene-, inglise- ja saksa keelne mängujuhis.

KÄRT JÄNES-KAPP, toimetaja

PUHAŠT VÄRVI NÄKKU!

Igaüks meist on – vähemasti lapseas – tahtnud end tunda kellegi teisena. Väikesed tüdrukud ründavad emade kosmeetikakotte, poisid – ka kõige patsifistlikumate perede lapsed – kehastuvad ümber sõdalasteks või märulifilmide kanglasteks. Koolinäidendites esinedes kasutatakse vaimustusega grimmikarpe – ka siis, kui mängitakse omavanuseid koolilapsi. Näomaalingud lähevad käiku ka spordivõistlustel, karnevalidel, stiilipidudel ja sünnipäevadelgi. Ka messidelt ja teistelt kaubanduslikelt

suurüritustelt tulevad lapsed vahel koju, põsel või laubal värvilaik, mis peab kujutama mõnda looma, lindu või lille.

Korraliku näomaalingu tegemine pole tegelikult pooltki nii lihtne, nagu seda võivad arvata need, kes pole pintsli ja švammi käes hoides grimeerimiskunstiga tegemist teinud.

Aga miski siin ilmas pole võimatu nende jaoks, kes oskavad lugeda ja peavad lugu raamatutest!

Noore kunstniku Iris Münteli „Nutikad näomaalingud“ on suurepäraseks käsiraamatuks nii lastele endile kui ka nendega tegelevatele täiskasvanutele. Lapsed on teadagi läbematud ning asuvad kohe ennast raamatupiltide järgi maalima printsessiks, ämblikmehiks või nõiaiks, ja kindlasti löövad „Videviku“ sarja andunud fännid kõigepealt lahti vampiiriks moondamise leheküljed.

Õpetajad ja lapsevanemad loevad loodetavasti siiski kõigepealt läbi sissejuhatavad peatükid, milles kõneldakse värvidest, töötehnikatest ja -vahenditest, õpetatakse kasutama pintsleid ja švamme ning antakse väikese nippe selleks, et kõik maalingud kukuksid efektseks välja. Esimesteks pintsliproovideks pakub Iris algajatele huvilistele lihtsamaid kujundeid, kuid õpetab maalima ka

poppe kiisunägusid ja paljude laste lemmikut – Leitudajateküla Lottet.

Selleks, et oleks kergem käsiraamatus orienteeruda, on Iris jaganud maalingud eraldi rubriikidesse: ühest leiavad suuremad piigad- poisid säntendavaid lilli, liblikaid ja muud muinasjutulist glamuuri, teises õpetatakse, kuidas teha endast filmi- ja raamatukangelasi, kolmandast alajaotusest leiame laias valikus loomi – alates jänsest ja lõpetades lõviga –, neljas peatükk annab nõu stiilipidudeks ja lõpuks leiame veel isevärki portreed tegemise õpetuse ja väikese valiku käemaalinguid. Viimastega annaks küllap teha vahvat käeteatrit, sest nii kätele maalitud jänese, sebra kui ka madu kipuvad justkui oma elu elama!

Selleks, et lisaks maalingute katsetamisele saaksid lapsed raamatust kätte ka väikese tarkusetera, otsis autor välja põnevaid fakte pildil kujutatud loomade kohta: lugejad saavad näiteks teada, et hiidpanda sööb päeva jooksul 13 kilo bambust ja et täiskasvanud siili kasukas on umbes 16 000 okast.

Iris Müntel on juba mitu aastat õpetanud näo- ja käemaalingute tegemist ajakirja Hea Laps lugejatele, ning selle aja jooksul pole ta ennast põrmugi korranud, vaid püüdnud igas numbris välja pakkuda midagi uut ja huvitavat. Imekspandav on see, kuidas tal õnnestus panna kannatlikult paigal püsima ja fotograaf Martin Hallikule poseerima ka mudilastest modelle! Ilmselt oli grimmikunstnik ise oma töö edenemise sedavõrd põnevil, et see põnevus hakkas neilegi külge.

Oma noorusele vaatamata on Iris juba õppinud nii joonistamist, maa-

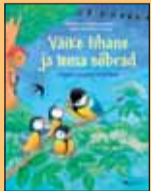
limist kui ka grimeerimiskunsti ning praegu tudeerib skulptuuri. Õppimise kõrval on ta grimeerimistöid teinud nii teatrites kui filmide juures ning praegugi võib Irise kätetööd näha telerist. Ainult et seriaalis „Pilvede all“ tegutsevatele kaunitaridele ei saa ta vist palgetele maalida selliseid efekteid lilli, liblikaid ja lõvivuntse, nagu neid „Nutikatest näomaalingutest“ leida võib. Või kes sedagi teab!

LEELO TUNGAL

TOP 10

1
Sig Lonegren
Pendliraamat

2
Friederun Reichenstetter,
Hans-Günther Döring
Väike tihane ja
tema sõbrad

3
Kirke Kangro,
Jürgen Rooste
Tähesadu.
Kirke ja
Jürgeni aabits

4
Friederun Reichenstetter,
Hans-Günther Döring
Väike konna ja
tema sõbrad

5
Caroline Harris
Inimese keha

6
Juhan Saar,
Jutta Maisaar
Öhtujutud

7
Indrek Raudsepp
Paberlinnud

8
Matt Wolf
Emmet jutustab
sulle ühe lugu!

9
Jan Stradling
Piik inimkeha
sisemusse

10
Barbara Taylor
Loomade kodud

KUIDAS PUNUDA PAELU?

Kui Maimu Oras kirjastusest Koolibri minuga ühendust võttis ja tegi ettepaneku kirjutada raamat paelapunumisest, olin rõõmuga nõus – olles juba mõnda aega paelapunumise paeluvas maailmas, tundus käsitööraamatu kirjutamine ja punumiseõõmu jagamine minu jaoks nii huvitav väljakutse kui ka uus ja põnev kogemus. Raamatu koostamine osutus mitte kuivaks kirjatööks, vaid pigem käsitööks. Näidisteks valmistasin terve kastitäre mitmesuguseid paelu ja nende pildistamine oli kõike muud kui lihtsalt igav klõpsimine.

Raamatusse punumistehnikaid valides lähtusin eelkõige sellest, et neid paelu saaks punuda ilma spetsiaalsete töövahenditeta. Mõne tehnika tarvis saab vajaliku töövahendi lihtsatest materjalidest ise teha. Erandiks on kaaruspael, mille tegemiseks on vaja kaarusharki, aga algelise kaarusharki nikerdamine ei ole kuigi keeruline ja on õpilastele ilmselt täiesti jõukohane töö ka tööõpetuse tunnis. Ka punumismaterjalide poolest on paelategemine tänuväärne töö – saab ju ära

kasutada kõikvõimalikke lõngajääke ja ka mitmesuguste materjalide taaskasutus on täiesti mõeldav. Mõned raamatus kirjeldatud paelad on nn rahvuslikud paelad, s.t et tegemist on meie rahvarõivaste juures kasutatavate paeltega (näiteks Kihnu südame-

pael ja kaaruspael). Ketta abil paelte punumine on aga hoopis Jaapanist pärit iidne punumistehnika (tehnikanimetus on kumihimo), mis meil veel üsna vähe tuntud. Aga just kumihimo keerutamine (punumiseks tuleb ketast keerata) on osutunud paelakoolituste kõige populaarsemaks ja üllatusi pakkuvamaks tehnikaks, tõenäoliselt selle uudsuse ja lihtsuse pärast, aga võib-olla ka seetõttu, et just selles tehnikas on võimalik valmistada kauneid ja omanäolisi ehteid.

Et punumise õppimine ei jääks puhtalt teoreetiliseks, lisasin raamatu teise ossa valiku mitmesuguseid paelu, lähtudes nii igapäevastest praktilistest vajadustest (saapa-, mobiili- ja patsipaelad) kui ka mõeldes natuke lustakamatele ja edevamatele võimalustele (mänguasjad ja ehted, sealhulgas noorte seas nii populaarsed sõbrapaelad).

Ma loodan väga, et raamat ärgitab paelu punuma nii veendunud käsitööõpru kui toob ka käsitöömastajate ridadesse inimesi juurde. Lastele õpetamiseks on punumine

eriti hea, sest paelu on väga erineva raskusastmega, alates väga lihtsatest keerupaeltest, millega saavad hakka juba nelja-viieaastased lapsed, ja lõpetades keerulisemate punupaeltega, mille õppimine on põnev ka täiskasvanutele. Tihti juhtub, et mõne lihtsama punumistehnika selgeksaamine tekitab tegijas tõelist isetegemiseõõmu ja soovi aina rohkem õppida. Mulle meenub kohe koolitus kirjastuses Koolibri, kus peale pooleisetunnist paeltejuutu ja südamepaela punumist läksid kõik nii elevile, et ootavad jätkukoolitust. On mul ju endalgi olnud selliseid aegu, kus mõne punumistehnika õppimine on viinud mind aina uute ja uute paelteni ja selle tulemusena olen olnud pikka aega täielikult paelte lummu- ses ning igal vabal hetkel ketast keerutanud või paela põiminud. Seetõttu julgen soovitada põnevat punumiseõõmu kogemist kõigile!

Mõnusat paelapunumist!

KADRI TOMASSON,
autor

„100 VAHVAT KULLIMÄNGU“ EHK MÄNGIDES LAPSED LIKUMA!

Kirjastuselt Koolibri ilmus eelmisel nädalal mängude kogumik „100 vahvat kullimängu“. See raamat sai alguse plaastrikullist, mille kirjeldus sat- tus meie kätte viis aastat tagasi. Vanu mänguraamatuid sirvides ja internetis ringi vaadates leidsime veel teisigi kullimängu variatsioone, mis andis- ki tõuke sellelaadseid mängu koguma hakata. Mida suuremaks kasvas kogu, seda suuremaks läks ka meie hasart samalaadseid mängu juurde leida. Kui mängude arv ületas 100 piiri, tekkiski plaan kokku panna tä- naseks ilmunud kogumik.

Iga õpetaja on kogenud, et lastele meeldib joosta ja mängida. Reeg- litega jooksumängud, millel on ka põnev sisu, arendavad lapsi nii füü- siliselt kui ka vaimselt ja annavad õpetajale suurepärase võimaluse in- tegreerida aktiivne liikumistegevus teadmiste omandamisega.

Kullimäng põhineb tagaajamisel ning kinni/lahti löömisel. Kogumik algab lihtsa kullimängu kirjelduse- ga, mis on pärit eesti rahvamängude varasalvest. Uurides läbi aegadest väl-

ja antud mängukogumikke sai meile selgeks, et ka mäng on nagu rahva- luule, mis liigub põlvest põlve. Män- gu põhimõte jääb samaks, kuid vorm teise- nend vastavalt ajale või vajaduse- le. Iga autor lisab midagi omalt poolt ja kohandab mängu endale sobivaks. Mitmed kullimängud selles raamatus olemise ise välja mõelnud. Kõik kogu- mikus olevad mängud on meie poolt läbi mängitud ja mängukirjeldused kohandanud ühtsesse, võimalikult lühikesse ja arusaadavasse vormi. Kogumiku ülesehitus vastab põhi- mõttele kergemalt raskemale – mida raamatu lõpupoole, seda keerulise- maks lähevad mängureeglid. Seega leiab kõige väiksematele mängijatele sobilikke mängu raamatu algusosast ja kullimängu profidelle mängujuhi- seid tagantpoolt.

Oleme kasutanud raamatus ole- vaid mängu MTÜ Koolitus- ja Nõus- tamiskeskus Hared (www.hared.ee) poolt korraldatud koolitusprogram- mis „Mängides lapsed liikuma“, mille läbiviijad me oleme ja kus pisut roh- kem kui aasta jooksul on osalenud

paarsada lasteaegade liikumis-, muu- sika- ja rühmaõpetajat üle Eesti. Koo- lituse eesmärgiks on propageerida laste õpetamist läbi mängulise liikumistegevuse. Osalejad saavad ise läbi mängida erinevaid õppetegevust toe- tavaid liikumismänge mitmesuguste vahenditega nagu langevari, pallid, hüppitsad, matid, täringud, pildikaar- did jne. Tutvustame mittetraditsioo- nilisi vahendeid liikumistegevuste

läbiviimiseks ja kasutame neid kohe ka mängudes. Jagame oma kogemusi erinevate õuetegevuste, loodusliikumiste ja seikluskasvatuse läbiviimisel.

Paljud koolitusel osalejad on enda jaoks avastanud erinevate kullimän- gude võlu ja on need kohe kasutusele võtnud. Laste tagasiside mängudele on olnud väga positiivne. Vaieldama- tud lemmikud on Plaastrikull, Ahne papagoi ja Kulbikull.

Kogumik on käepärasel taskufor- maadis ja seda on mugav õue kaasa võtta.

Usume, et raamatust saab tore abimees kõikidele mänguõpradele.

Egas midagi, läheb lahti! Väljas on kevad ja paras aeg õue mängima minna.

„Kohe algab kullimäng,
jätta maha mugav süng!
Kolm ja kaks ja üks ja null –
sina oled mängus kull!“

Soovime toredaid mänguhetki!

EVE SEPPER, EVE KÜLMALLIK,
autorid

UURIME JA AVASTAME VEDELIKKE

Mõte kirjutada raamat vedelikest tekkis seoses uue õppekavaga, mis soosib avastuslikku ja uurimuslikku õppeviisi. Läbides lastega veenäda- lat, oli tunda, et selline õpetamisviis sobis ideaalselt vedelike teema tut- vustamiseks. Teema kutsus meid- ki õpetajatena uurima, katsetama ja lisamaterjale otsima. Ideid ja mater- jale kogunes nii palju, et oleks kahju olnud jätta neid lihtsalt seisma.

Lisaks on lapsevanemaid järjest enam hakanud huvitama, mida ja kuidas lasteaia õpetatakse? Kuidas õpetatakse läbi mängu ja avastami- se tõsist teadust? Kuidas seletatakse, mis on vedelikud ja millised on nen- de omadused? Kuidas juhatada teed nende ja veel paljude teiste vastuste leidmiseks? Just selliste küsimustega oleme silmitsi seisnud oma igapäe- vases töös. Lapse parema arengu sei-

sukohalt on otstarbekas, et vanemad ja õpetajad töötavad käsikäes.

Sarja „Õpituba“ esimene raamat „Avasta vedelikud“ kutsubki nii lapsi, õpetajaid kui ka lapsevanemaid üheskoos avastama ja õppima. Raamat avab tee vedelike maailma, pakub ideid uurimuslikuks õppeks ja toetub lapse käelisele tegevusele. Antud materjal on õpetlikuks ja praktiliseks abivahendiks vedelike tutvustamisel ja õpetamisel nii kodus kui ka lasteaia. Iga teema on ülesehitatud järgmiselt: teema lühitutvustus, tegevuse eesmärgid, vajalikud materjalid ja tegevuse käik. Töölehed mitmekesistavad teadmiste hanki- mise protsessi ja samas pakuvad raamatus olevad värvilised kleeppildid lastele tegetsemislusti. Raamatust leiab ka rohkesti toetavaid mängu ja katseid.

Vedelike teema läbib koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava pal-

jusid olulisi ainevaldkondi, mis on tihedalt seotud lapse elu ja ümbritseva keskkonnaga. Üks vedelikest on vesi, mille roll planeedil Maa on väga oluline. Vee vastu tunnevad huvi igas vanuses lapsed. Vesi sobib oma omaduste tõttu mitmesugusteks tegevus- teks. Vedelike teemaga tegeletakse läbi kogu lasteaia- ja kooliperioodi. Pärast esialgset, valdavalt sensorset lähenemist lasteaia, jätkub õppimi- ne koolis, kus vedelike omadustesse süvenetakse põhjalikumalt.

Raamatu autorid soovivad teile tegetsemislusti, jätkuvat uudishimu, kannatlikkust katsetamisel ja män- gulusti. Ehk ka natuke äratundmis- rõõmu.

MAIKI KRUIIDA,
LEILI RANDJÄRV,
autorid

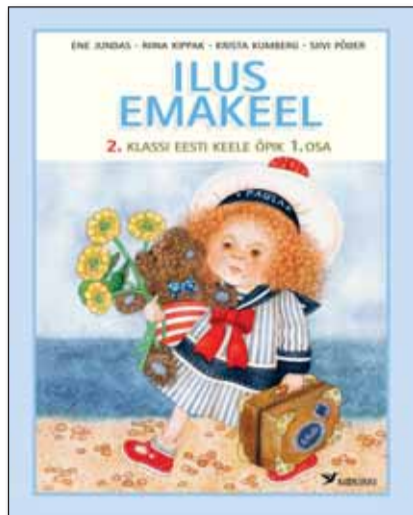
2. KLASSI „ILUS EMAKEEL” JÕUAB TAAS KOOLI

2. klassile on ilmumas uus, ümber-töötatud „Ilusa emakeele” õpik (2 osa), töövihik (2 osa) ja kontrolltööde kogumik. Õppematerjal on kohandatud uuele õppekavale.

Õpiku ja töövihiku ülesehitus on varasemale kasutajale tuttav. Materjal on esitatud nädalaste tsüklikena teemade kaupa, pealkirjadeks vanasõnad ja kõnekäänud. Õpikus on kõikidele töövihiku harjutustele ja 2007. a ilmunud CD kuulamisülesannetele viited, mis abistavad õpetajat parema terviku loomisel.

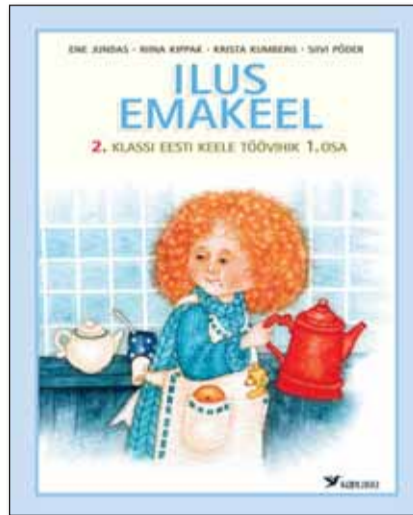
Lugemispalad on valitud nii, et need arendaksid laste kirjandusliku maitset, avardaksid silmaringi, aitaksid kujundada väärtushinnanguid ning toetaksid noore inimese sotsialiseerumist. Oluliseks on peetud lugemispalade eakohasust. Tekstivalik pakub jõukohast materjali erisuguse lugemisvilumusega õppijatele. Palade hulgas on klassikat ja väärtuslikku uumat kirjandust nii Eestis kui ka muu maailma lastekirjanikelt. Õpik annab soovitusi vabalugemiseks.

Lugemispalade juurde kuuluvad küsimused ja ülesanded aitavad pala peamist mõtet välja tuua, suunavad olulistel ja aktuaalsetel teemadel arutlema ning julgustavad oma arvamust avaldama.

Sarnaselt 1. klassiga on mitme pala juures veerisel küsimused, mis juhatavad tekstist vastust leidma. Varasemast süsteemsemalt on esitatud kavastamisharjutused – arvestatakse ülesannete loogikat ja printsiipi kergemalt raskemale –, enam on eesmärgipäraselt rühmatööd.

Varasemast erinev on ka lähene-mine õigekirjaõpetusele, kus keele-õpetuslik iva on järjekindlalt seostatud lugemistekstiga. Rõhk on harjutamisel, mille toel õigekirjaoskus omandatakse, mitte reeglite õppimisel. Õpikus ja töövihikus ei ole

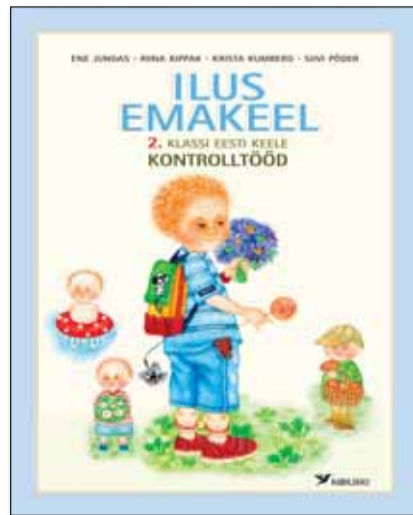

reegleid silmatorkavalt esile tõstetud, on vaid hädavajalikud grammatilised terminid, mis on juba varasemast tuttavad.

Töövihiku harjutused pakuvad mitmesuguseid võimalusi suulise keelekasutuse ja kirjaliku kõne arendamiseks.

Töövihikus on kolme liiki harjutusi:

- lugemispaladega seotud harjutused;
- õigekirja- ja loovharjutused;
- kirjatehnikaharjutused (1. osas).

Töövihiku 1. osas on palju kirjainäidiseid, mille eeskujul saab õpilane oma vihikus harjutada. Kirjatehnikat toetab ka mõlema töövihiku iga lehekülje välisserval ülalt alla jooksev käekirjaline tähestik.

Töövihiku lõpus on harjutusvara pealkirjaga „Kordamis- ja lisaharjutusi”. Seda saab õpetaja kasutada vastavalt vajadusele kas igapäevase töö lisaks, diferentseeritud tööks või veerandilõpu kordamiseks.

Uut **õpetajaraamatut** ei ole plaanitud, kuid metoodilisi märkusi ja kommentaare saab regulaarselt luge-

da veebis kirjastuse kodulehel (www.koolibri.ee). Seal on saadaval ka õpetaja töökava.

2007. a õpetajaraamatus on metoodilisi artikleid, mida on soovitatav ka edaspidi järgida, nagu „Luuletuste käsitlemine”, „Vabalugemine”, „Töö vanasõnadega” jm. Õpetajale on suureks abiks etteütluste tekstid, mis väga hästi sobituvad õpiku temaatikasse.

Kontrolltöödes on lähtutud riikliku õppekava 2. klassi õpitulemustest, aga muidugi arvestatakse konkreetse tsükli harjutusvara. Kogumikus on kokku 9 kontrolltööd koos hindamismõnede. Igas kontrolltöös on ka funktsionaalse lugemise ülesanne ning lisatööd kiiremale õpilasele.

Peale tavalise õpiku ja töövihiku valmib komplektist e-versioon **eKeel**: PowerPoint'i slaidid esitavad õpiku paarisleheküljed ja nendega linkide kaudu seotud töövihiku harjutused ning kuulamisülesanded võimaldavad õpetajal klassis otstarbekamalt tööd korraldada. Töövihiku harjutuste puhul on antud ka eeldatavad vastused, mida koos klassis kontrollida.

Palju õppimis- ja avastamisrõõmu nii õppijatele kui õpetajatele!

ENE JUNDAS, RIINA KIPPAK, KRISTA KUMBERG, SIIVI PÖDER, autorid

KAUA OODATUD PILDIMAPP KOOS!

Trükist on tulnud hiigelformaadis pildimapp, mis on koostatud toeks ja täienduseks Koolibri 1.–3. klassi õpikutele „Ilus emakeel”. Rohked vihjed sarjas kasutatud tekstidele lubavad piltidega töötada pidevalt ja kõigi kolme esimese kooliaasta vältel, nagu õpetaja heaks arvab ja nagu tema klassile sobib. Esialgu pelgalt jutustamispliidena kavandatud plakatid on kujunenud töövõimaluste poolest märksa mitmekesisemaks. Pilte saab kasutada nii õpilaste kõnearendustööks kui ka mõne lapsele võõrama, keerukama valdkonna tutvustamiseks ja selgitamiseks.

Iga plakat on allkirjastatud pisut intrigeerivalt küsimusena, mida vormistavad nt küsisõnad *kuidas, miks, kust, millal* – valik on tehtud võimalikult mitmekesine, et ärgitada lapsi pildi järgi küsimusi moodustama ning nende vastama. Niisugune vorm peaks ka õpetajal aitama meele pidada, et küsimine-vastamine on algklassides valdavaid töövõtteid, miskaua laps kommunikatiivseid oskusi omandab. Plakati all on küsimusele täpsustuseks siiski lisatud laiem nimetavaline teema. Kõik tee-

mad põhinevad põhikooli riiklikul õppekaval, hõlmates läbivaid teemasid ja eesti keele ainekavas nimetatud valdkondi. Põhieesmärk taotleb mõistagi saavutada 1. kooliastme õppekavas märgitud õpivõtteid.

Plakateid on kuus, igalhel kaks külge – seega kokku kaksteist suurt pilti. Paigutatud on need nii, et ühe plakati küljed omavahel mingil moel haakuvad, ja tarbe korral saab neid mugavalt klassis kasutada. Iga suur pilt keskendub ühele teemale. Teemavalik on hästi lai, alustades traditsioo-

nilistest rahvaluuležanritest ja aastaringist ning lõpetades nüüdisaegsete vaba aja veetmise võimaluste ja eluviisiga. Otseselt keelega tegeleb näiteks kõnekäänude ja vanasõnade plakat, mis on koostatud „Ilusa emakeele” sarjas kasutatud keelendite põhjal. Kujundliku keele mõistmine võiks olla eesti keele õpetuse põhilisi prioriteete, sest peale üldise mõtlemisõppimise arendamise valmistab see õpilast ette hilisemaks, 2. kooliastme kirjanduskursuseks.

Et pildimapi õpetuslik eesmärk ei ole siiski tegelda keelefinessidega, on enamik plakateid märksa pragmaatilisema fookusega. Arvestades õpilaste eest sõltuvaid huviseid, tutvustatakse nukuteatrit ja põnevaid muuseumide, mille väljapanekud tänapäeval võimaldavad rohkesti interaktiivset tegevust. Niisugused mängulised tegevused võiksid ärgitada huvi ka süvakultuuri vastu. Lähemalt on plakatitel kajastatud Estonia kui teater ja kontserdimaja ning Eesti ilmapuuluse laulupidude traditsioon. Mõistagi ei puudu tervisliku eluviisi ja käitumise käsitlus, samuti tur-

valisuse teema, mis seoses interneti pöörase levikuga on tõstnud päevakorra hoopis teistsugused ohud kui liiklus või õnnetusjuhtumid.

„Ilusa emakeele” sarja ja ka pildimapi kujundajana on Endla Toots kasutanud vaheldusrikkaid kompositsioonivõtteid: plakatitel on kasutatud nii tervikpildina kui ka montaažina vormistatud lahendusi. Lastele juba aabitsapiltide järgi tuttava Kadri Ilvese käekirja domineerib ka plakatitel, ehkki n-õ ajalikumate või tõsisemate teemade puhul on kasutatud fotot.

Ettevalmistamisel on üksikasjalikumad näpunäited õpetajale. Need pakuvad viiteid õpikutekstidele ja teemadele, mille juures üht või teist plakatit saaks kasutada. Huvilise õpetaja tarbeks on nimetatud allikaid, kust saab teema kohta lisa otsida, pakutakse taustinfot ja asjakohaseid selgitusi, mõnigi käsitlusidee. Jälgige infot Koolibri kodulehel (vt link e-kataloogis artikli „Ilus emakeel. Pildimapp” juures).

MARGIT ROSS, toimetaja

MATEMAATIKA TÖÖRAAMAT 2. KLASSILE

Uus 2. klassi matemaatika õppekomplekt koosneb kaheosalisest tööraamatust, mille sisu on viidud vastavusse uue riikliku õppekavaga ja võimaldab saavutada õppeprotsessi kirjelduses esitatud õpitulemused. Matemaatikas edasijõudnud huvilistele õpilastele on tööraamatutes ka materjali, mis ei kuulu õpitulemustesse.

2. klassi tööraamatud sisaldavad naturaalarvude õpetust 1000ni. Käsitletakse peast liitmist ja lahutamist 100 piires ning tutvutakse arvude

1–10 kahe, kolme, nelja ja viiega korutamise ning jagamisega. Jätkub 1. klassis alustatud suuruste käsitlemine ja geomeetria kujundite tundmaõppimine.

Põhikooli riiklik õppekava rõhutab õpitust arusaamist ja tegevuse mõtestatust. Esikohale seatakse matemaatikast arusaamine, mitte faktide ja protseduuride tundmine. Meie õppematerjalides on tähtsal kohal matemaatilise mõtlemise ja loovuse arendamine, probleem- ja nuputamisesannete lahendamise

ne, õpitava sidumine reaalse eluga, võimaldades lapsel ise aktiivselt tegeleda ja hankida erinevate meetode abil õpitavast uusi teadmisi ja oskusi.

Võttes arvesse, et I kooliastme õpilane on oma loomu poolest uudishimulik ja innukas matemaatika õppija, ning vajab seetõttu õppimisel vaheldusrikkust ja mängulisust, sisaldavad tööraamatud mitmekesist materjali, mille puhul saab õpetaja tunnis rakendada erinevate õppimisteooriate meetodeid ja võtteid.

Positiivsed emotsioonid ei peaks seostuma ainult kaunite kunstide ja kirjandusega, ka matemaatikat võib õpetada nii, et lastel oleks vahva ja lõbus.

Tööraamatutes sisalduvad ülesanded toetavad lapse huvi ümbritseva elu, looduse ja ühiskonna nähtuste vastu. Oma kogemustele tuginedes oleme püüdnud koostada erinevaid praktilisi ülesandeid, matemaatilisi mängu, paaris- ja rühmatöid, mis annavad õpilastele võimaluse vahetult kogeda uusi õpivõtteid ja pakkuda

ahhaa-elamust. Õppematerjal võimaldab kasutada individuaalset lähenemist eri võimekusega õpilastele.

Meie õppematerjalide kaudu on võimalik kujundada kõiki üldpädevusi, mis on esitatud uues õppekavas. Oleme lõiminud matemaatika teiste ainetega ja arvestanud läbivate teemadega.

KAIE KUBRI, ANU PALLU, MARIKA VARES, autorid

MUUSIKAMAA 3. KLASSI ÕPIK

Kirjastus Koolibri on taas välja andnud ühe muusikaõpiku, mis rõõmutab nii väikesi muusikasõpru kui ka nende õpetajaid.

„Muusikamaa 3. klassile“ on jätk 1. ja 2. klassi „Muusikamaa“ õpikule. 1. klassi muusikaõpiku tegelased elelandipoiss Tuut ja tema sõbrad lubavad õpiku lõpus, et „... kindlasti kohtume ka teises ja kolmandas klassis“. Oma sõna nad peavad ja nüüd asuvadki toimetama 3. klassis.

Teekond 3. klassi muusikamaale algab väga kasvatuslikult: esimese tsükli pealkiri on „Tere“ ja laul „Tere hommikust!“ võtab humoorikalt kokku, miks on vaja teretada ja mis juhtub, kui „tere“ meelest läheb.

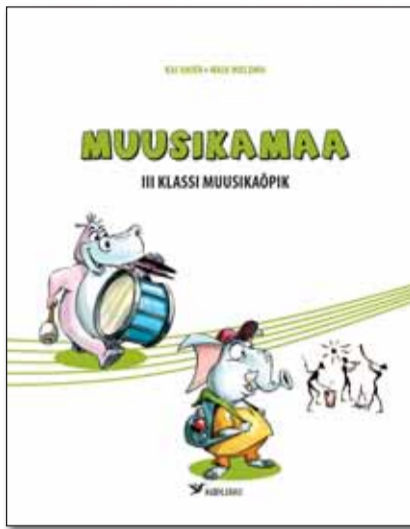
Järgnevalt mõtiskletakse teemade üle, mis on muusika, millest muusika sünnib ja kuidas muusika kõneleb. Autorid annavad ka vastuse: muusika sünnib laulust, muusika sünnib tantsust, muusika sünnib pillimängust.

Tsükli „Muusika sünnib laulust“ peatatakse looduslauludel, töölauludel, pulmalauludel ja hällilauludel.

Teema „Muusika sünnib tantsust“ algab vanaaegse menuetiga, millega sujuvalt tutvustatakse J. S. Bach'i. Laste pärane on polka ja valse käsitlemine, pole unustatud ka peotantse.

„Muusika sünnib pillimängust“ teeb uue õppekava raames lihtsalt selgeks väikekandle ja plokkflöödiõpetuse. Plokkflöödiõppes on käsitletud esmaseid ühe, kahe ja kolme sõrme võtet. Klaverisaated selle juures annavad õpilasele teada, milline on pala tervikuna, ja tekitavad pillimehe tunde. Väikekannel on leidnud kasutamist väga paljudes lugudes ja lihtsama harmooniaga lastelaulud on tähistatud kandlevõtetega.

Õppematerjal on toredalt üles ehitatud. Teooriat õpitakse praktilises tegevuses. Uusi mõisteid seletatakse lastele arusaadavalt. Näiteks rütm TAI-RI saab selgeks lastelauluga „Hüppa kaa-

sa“. Na-astme tutvustamine toimub läbi laulu ja kohe juurde seletatakse pooltooni mõiste. On tunda, et muusika ise tuleb meie juurde ja muusikalised mõisted saavad selgeks lauldes.

Uudsenä on 3. klassi sisse toodud teatriloode. Kuna käsitletakse mõisteid vokaalmuusika ja instrumentaalmuusika, siis ooper ju seda ühendabki. Tutvustatakse eesti muusikateatreid ja tekitatakse huvi külastada Tallinnas Rahvusooper Estoniat ja Tartus Vanemuist. Ooper on seostatud W. A. Mozarti „Võluflöödiga“ ja ballett P. Tšaikovski „Pähklipurejaga“. Kuna tegemist on lavateostega, millel süžee, siis on lühidalt ära toodud ka sisukokkuvõte.

Õpikus on meeldivalt lõimitud erinevaid õppeaineid. Luuletused ilmestavad muusika teemasid ja tutvustavad õpilastele eesti autoreid (H. Runnel, J. Viiding, V. Luik, O. Saar). Leelo Tungal ja Henno Käo kui paljude lastelaalude sõnade autorid on lausa eraldi välja toodud.

Keelelõiming „Sepapoiste“ laulus üllatas, lisaks prantsusekeelsele tekstile olid juures ka venekeelse sõnad.

Õpetajatele, kes peavad lugu õpetamisest otse raamatu järgi, on õpetus lihtsaks tehtud. Põhimõisted saab selgeks, laulud lauldud ja ka pillilood selgeks. Astmete järgi laulmine, rütmi-*ostinatod* ja kehapiil on endiselt igapäevaselt kasutusel.

Rikkalik on lauluvara, seda ei jõua kohe kindlasti ühe aastaga ära laulda. Palju on uusi laule ja laule erinevale maitsele. Eriti meeldis emadepäeva kajastamine – ema on meie esimene õpetaja.

Muusikaõpiku viimane teema – „Koolitöö lõpeb“ – esitab lauluga „Tuhat tänu“ toreda küsimuse: „Keda soovid sina selle lauluga tänada?“ Mina tänan õpiku autoreid Kai Anieri ja Maia Muldmaid.

Rõõmu õpetamisel!

LY TAMMERIK
Gustav Adolphi Gümnaasiumi
muusikaõpetaja

100 kullimängu ehk mängides lapsed liikuma!

11. aprillil 13.30–15.30 **Kopli Lasteaias**, Kopli 104, Tallinn

Reeglitega jooksumängud, millel on ka põnev sisu, arendavad lapsi nii füüsiliselt kui vaimselt ja annavad õpetajale suurepärase võimaluse integreerida aktiivne liikumistegevus teadmiste omandamisega. Jooksumänge õpetavad ja selgitavad raamatu „100 vahvat kullimängu“ autorid Eve Küllmallik ja Eve Sepper.

Avasta vedelikud

17. aprillil 13.30–15.30 **Tartu Loomemajanduskeskuses**, Kalevi 13, Tartu

18. aprillil 13.30–15.30 **Kopli Lasteaias**, Kopli 104, Tallinn

Vedelike teema läbib koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava paljusid olulisi ainevaldkondi, mis on tihedalt seotud lapse elu ja ümbritseva keskkonnaga: kodu ja kodukoht, tervisele kasulik ja kahjulik, looduskeskkond, ohutus ja tervis. Vedelikud on tähtsad kõigis eluvaldkondades. Kuidas seda koolieelsele lapsele tutvustada, et oleks põnev ja tekiks huvi edaspidisteks uuringuteks, selgitavad raamatu „Avasta vedelikud“ autorid Maiki Kruuda ja Leili Randjärv.

„Paeluvad paelad“ jätkukoolitus

19. aprillil 13.30–15.30 **kirjastuses Koolibri**, Hiiu 38, Tallinn

Huvi paelte punumise vastu on väga suur, paljudel esimesest kursusest osavõtjatel tekkis soov rohkem õppida. Jätkukoolitusele on oodatud ka kõik need, kellel eelmisel korral ei õnnestunud osaleda. Koolituse viib läbi raamatu „Paeluvad paelad“ autor Kadri Tomasson.

Muusikaõpetus esimeses kooliastmes

Märtsis ja aprillis toimuvad esimese kooliastme muusikaõpikute sarja „Muusikamaa“ koolitused, mille viivad läbi õpikute autorid Maia Muldma ja Kai Anier. Kõikidel koolitustel antakse kiire ülevaade esimese ja teise klassi õppekomplektist, lähemalt tutvutakse äsja ilmunud kolmanda klassi õpikuga ning peagi ilmuva töövihikuga.

12.00–12.45 1. ja 2. klassi komplekti tutvustus

13.00–15.30 3. klassi komplekti tutvustus

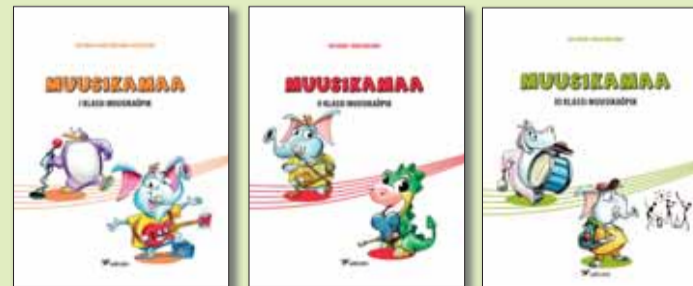
Koolitused toimuvad:

29. märtsil 12.00–15.30 **Pärnu Keskraamatukogus**, Akadeemia 3, Pärnu

30. märtsil 12.00–15.30 **Tartu Ülikooli Raamatukogus**, Struve 1, Tartu

12. aprillil 12.00–15.30 **Viljandi Muusikakoolis**, Jakobsoni 16, Viljandi

13. aprillil 12.00–15.30 **Eesti Rahvusraamatukogus**, Tõnismägi 2, Tallinn

Huvilistel palume registreeruda Koolibri kirjastuse kodulehel, e-posti aadressil koolibri@koolibri.ee või telefonil **651 5300**.